

1737 BARIŞ GÖRÜŞMELERİ İÇİN GÖREVLENDİRİLEN MÜZAKERE HEYETİ İLE ARABULUCU ELÇİLER İÇİN YAPILAN HAZIRLIK VE MASRAFLAR*

PREPARATIONS AND EXPENSES MADE FOR THE DELEGATION AND MEDIATING AMBASSADORS DISPATCHED TO THE 1737 PEACE NEGOTIATIONS

Ömer ÇAĞATAY**

Öz

Bu çalışmada Rusya'nın 1736'da Azak'ı işgal etmesiyle başlayan savaşı sonlandırmak için Osmanlı yönetiminin tayin ettiği müzakere heyeti ile arabulucu Avrupalı devletlerden Avusturya, İngiltere ve Felemenk elçileri ve beraberindekilerin ihtiyaçları için yapılan hazırlıklar ele alınmıştır. Harbin başlamasıyla Kutsal Roma Alman İmparatoru VI. Karl, Rusya ile yapılan 1726, 1733 ve 1737 anlaşmaları gereği Osmanlı Devleti'yle bir savaş olması halinde harbe girmeyi taahhüt etmişti. Nitekim görünürde sulhu görüşmek gerçekte ise barış yapılacağı gayesiyle süreci uzatıp hazırlıkları tamamlayarak savaşa girmeyi amaçlamıştı. Bunu gerçekleştirmek için Talman'ı görüşmeleri başlatmak için elçi olarak görevlendirmişti. Osmanlı Devleti ise müzakereleri gerçekleştirmek üzere bir müzakere heyeti tayin ettiği gibi, İstanbul'daki İngiltere ve Felemenk elçilerinin arabulucu olmasını talep etmişti. Hazırlanan çalışmada görüşmelere giden sürecin arka planı aydınlatılmaya çalışılmıştır. Keza İstanbul'dan hareket eden Osmanlı heyeti ile Avrupalı elçilerin Kasım 1737 başına kadarki beslenme, konaklama, ulaşım-nakliye, yol harcırahları ve tayinat harcamalarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Öte yandan görevlendirilen heyetin hazırlık sürecinin hangi yöntemler ile gerçekleştirildiği belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca görüşmeler boyunca Osmanlı heyeti ve Batılı elçilere yapılan masrafların Osmanlı hazinesine maliyeti incelenmiştir. Hazırlıkların tespit ve incelenmesi ağırlıklı olarak Osmanlı arşiv belgeleri kullanılarak yapılmıştır. Ancak barış süreci ise yazma eserlerin yanı sıra araştırma ve tetkik eserler kullanılarak hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: 1737 Barış Görüşmeleri, Müzakere Heyeti, Batılı elçiler, zahire, ulaşım, konaklama, harcama

Abstract

This study addresses the preparations made for the delegation dispatched by the Ottoman Empire to negotiate an end to the war that began with the Russian occupation of Azov in 1736, as well as the preparations made for the needs of the ambassadors and their entourage from the European states of Austria,

* Makaleyi baştan sona okuyarak değerli katkılarda bulunan Doç. Dr. Eyüp KUL'a ve Leopold von Talman ile ilgili kaynakların temininde yardımını gördüğüm Doç. Dr. Ömer GEZER'e teşekkürü bir borç bilirim.

** Arş. Gör. Dr., Bingöl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Bingöl / Türkiye, ocagatay@bingol.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-5068-9705

England and the Netherlands. Upon the outbreak of the war, the Holy Roman German Emperor Karl VI, in accordance with the treaties of 1726, 1733 and 1737 with Russia, committed to entering the war in the event of a conflict with the Ottoman Empire. While his intent was ostensibly to negotiate a peace, it was in reality to prolong the process, complete the preparations and go to war. To achieve this, he appointed Talman as ambassador to initiate negotiations. The Ottoman Empire, on the other hand, dispatched a delegation to carry out the negotiations and requested the British and Dutch ambassadors in Istanbul to take on the role of mediators. This study aims to unravel the story behind the process that led to the negotiations. It also aims to determine the expenditures that the Ottoman delegation and the European ambassadors who departed from Istanbul spent on food, accommodation, transportation, travel and food allowances until the beginning of November 1737. Moreover, it is attempted to define the methods employed in the preparation process of the delegation. In addition, the cost to the Ottoman treasury of the expenses incurred by the Ottoman delegation and the Western ambassadors during the negotiations will be analyzed. The identification and examination of the preparations were carried out mainly using Ottoman archive documents. However, the part related to the peace process is based on research articles as well as manuscripts.

Keywords: 1737 Peace Negotiations, Response Army, Western ambassadors, provisions, transport, accomodation, expenditure

Giriş

1736-1739 Osmanlı-Rus-Avusturya savaşları, muharip devletlerin tarihinde önemli bir yere sahiptir. Bu savaşlar üç devlet için de önemli kazanım ve kayıpları beraberinde getirmiştir. Öte yandan Rusların 1736'da Azak Kalesi'ni kuşatmasıyla¹ başlayan harbin birçok nedeni bulunmaktadır. Rusya'nın Kafkasya'da hak iddia etmesi ve sınır anlaşmazlıklarına neden olması,² Lehistan'daki taht mücadelesine karışması,³ Kafkasya ve Dağıstan bölgelerinde nüfuz alanı oluşturmaları,⁴ Osmanlı'nın aleyhine Avusturya ile ittifak yapması,⁵ Karadeniz, Azak, Kırım ve Lehistan'da hâkimiyet alanını genişletmeye çalışarak Osmanlı'yı tehdit etmeye başlaması⁶ ve Tatarlar üzerine Kazakları saldırtarak Müslümanları öldürtmesi ve mallarını gasp ettirmesi

1 “Devlet-i Âliyye-i ebed peyvend Moskov Devleti ile olan musâlahayı hıfz etmek niyetinde iken Moskov Çaricesi nakz-ı ahde şurû’ ve Azak Kal’ası’nun muhâsarasına cesaret etmekle...”, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Osmanlı Arşivi (BOA), Ali Emiri Tasnifi Sultan I. Mahmud Belgeleri (AE.SMHD.I.) 52/3157 (18 M 1149 / 29 Mayıs 1736).

2 Midhat Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, C. V, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2011, s. 2487-88.

3 Rusya, Avusturya'nın desteği ile Lehistan tahtına kendi idaresinde olan III. Augustus'u getirerek Osmanlı Devleti için ileride tehlike oluşturacağını sinyali vermişti. Çünkü Lehistan'da kuracağı güç ile Osmanlı'ya bağlı Eflak ve Boğdan prenslikleri açık bir şekilde tehdit altında kalacağı gibi buralara yapacağı saldırılarda Lehistan'ı da transit bölge olarak kullanacaktı. Ayrıca buradan kendi topraklarına yapılacak yağma ve işgal faaliyetlerini engellemiş olacaktı. Hakan Karagöz, *1737-1739 Osmanlı-Avusturya Harbi ve Belgrad'ın Geri Alınması*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2008, s. 17.

4 Şem’ânî zâde Fındıklılı Süleyman Efendi, *Mür’î-’Tevârih*, I, haz. M. Münir Aktepe, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1976, s. 41.

5 İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi Karlofça Antlaşmasından XVIII. Yüzyılın Sonlarına Kadar*, IV/1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2011, s. 253; Karagöz, *1737-1739 Osmanlı-Avusturya Harbi ve Belgrad'ın Geri Alınması*, s. 21.

6 Alper Başer, “Claudius Rondeau'nun Yazışmalarında Osmanlı Devleti ve Osmanlı-Rus İlişkileri”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXVIII/2, (2013), s. 376; Johann Vilhelm Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi (1669-1774)*, C. V, çev. Nilüfer Epeçli, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2011, s. 459.

ilişkilerin bozulmasına neden olmuştu.⁷ Nitekim 1711'den beri devam eden dostane münasebetler yerini hasmane ilişkilere bırakmış ve 1736-1739 savaşlarının çıkmasına zemin hazırlamıştı.⁸

1736 baharında Rusların, Azak Kalesi'ni kuşatmasını araştıran Osmanlı yönetimi haberin doğruluğunu İstanbul'daki Rus kapı kethüdası ile İngiltere ve Felemenk elçilerine sorduğunda “*Moskovlu tarafından Devlet-i Âliyye'ye ve memlekete bir türlü zarar ve sükas olunmaz*” cevabını almıştı.⁹ Ancak Prut Antlaşması şartlarının ihlal edilip edilmediğinden emin olmak isteyen yönetim, ivedilikle bir divan tertip ederek devlet adamlarıyla durum değerlendirmesi yaptı. Merkezî yönetim, İstanbul'daki Rus kapı kethüdası ve elçilerden Osmanlı toprağına Ruslar tarafından herhangi bir saldırı olmadığı cevabını alsa da Kırım Hanı Kaplan Giray tarafından gönderilen birkaç mektupta Azak'ın kuşatıldığı ve Kırım üzerine ordu ile gelindiği haberini teyit ettikten sonra savaş için kesin bir karar almıştı. Buna göre Mayıs 1736'daki divanda Rusya üzerine sefere çıkılması yönünde fetva alınarak hazırlıklara başlanılmıştı.¹⁰ Ancak Osmanlılar bir yandan sefer hazırlıklarını sürdürürken, diğer taraftan diplomatik kanalları açık bırakmayı ihmal etmemiş ve süreci olabildiğince diplomasi yoluyla çözmeye çalışmıştı.

Devletlerarası ilişkilerin yürütülmesinde önemli görevler üstlenen elçiler ile müzakere veya murahhas heyetleri, devletlerin birbirleriyle iletişime geçme yollarından birini oluşturmaktaydı.¹¹ Keza diplomatik ilişkilerin gelişmesinde önemli bir rol oynayan bu heyetler savaş ve barış dönemlerinde görevlendirildikleri meselelerde devleti en iyi şekilde temsil etme ve verilen vazifeyi başarıyla tamamlayabilme amacıyla hareket etmişlerdi.¹² Diplomatik ilişkilerin merkezinde yer alan İstanbul ise Bizans döneminden beri yabancı devlet temsilciliklerinin ev sahipliğini yaptığı önemli bir merkez hüviyetine sahip olup, bu özelliğini Osmanlı'da da sürdürmüştü.¹³ Öte yandan diğer devletler ile diplomatik münasebetlerin devamı için İstanbul'da daimi veya geçici

7 Şem'dânî zâde, *Mür'î't-Tevârih*, I, s. 41.

8 1736-1739 savaşının nedenlerinin ayrıntılı bilgisi için bk. Ömer Çağatay, *1736-1739 Osmanlı-Rus Savaşı ve Sefer Organizasyonu*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2022, s. 15-21.

9 Subhî, *Subhî Tarihi*, s. 294.

10 BOA, Cevdet Tasnifi Askeriye Belgeleri (C.AS.) 567/23834 (27 Z 1148 / 9 Mayıs 1736); Ahmed Bin Mahmud, *Târîh-i Göynüklü (1123-1172/1711-1759)*, haz. Songül Çolak ve Metin Aydar, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, İstanbul 2019, s. 422.

11 Uğur Kurtaran, “Karlofça Antlaşması'ndan Sonra İstanbul'a Gelen Yabancı Elçilerin Ağırlanması ve Yapılan Harcamalar”, *TAD*, XXXVII/63, (2018), s. 332; Barış görüşmeleri için görevlendirilen heyet Osmanlı kaynaklarında mükâleme, ordu-yı mükâleme veya murahhas olarak geçmektedir. Ancak tümü, görüşmeleri gerçekleştirmek üzere vazifelenen heyeti ifade etmektedir. “...mükâleme ordusunun ordu-yı hümâyuna avdet eylesmesi ferman olduğuna binâen”, Bk. BOA, Cevdet Tasnifi Hariciye Belgeleri (C.HR.) 39/1915; “Mükâlemeye memur Devlet-i Âliyye murahhaslarıyla mutavassut elçilerin maiyetlerine me'mur bazı tavâif-i askeriyenin...”, Bk. BOA, Maliyeden Müdevver Defterler (MAD.d.) 22696, s. 86; “...ordu-yı mükâleme ki be mârifet-i Mustafa Efendi defterdar-ı ordu-yı mükâleme...”, Bk. BOA, Bâb-ı Defteri Baş Muhasebe Kalemî Defterleri (D.BŞM.d.) 2068, s. 3.

12 Tahir Sevinç, “İran'a Elçi Olarak Gönderilen Kesriyeli Ahmet Paşa'nın Sefaret Hazırlığı ve Yolculuğu (1746-1747)”, *Belleten*, LXXV/273, s. 407.

13 Emrah Safa Gürkan, “Bir Diplomasi Merkezi Olarak Yeni Çağ İstanbul'u”, çev. Öykü Özer-Abdürrahim Özer, *Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi*, C. II, İBB Kültür AŞ, İstanbul 2016, s. 372-373.

elçiliklerin açılmasına (1454 Venedik Cumhuriyeti, 1497 Rusya, 1528 Avusturya, 1535 Fransa, 1583 İngiltere, 1612 Hollanda, 1700 Rusya, 1736 İsveç ve 1758 Prusya) izin verilmişti.¹⁴

Daimi ve geçici elçiliklerin dışında savaş dönemlerinde ilişkilerin düzenlenmesi için müzakere heyetleri kurulmuştu.¹⁵ Nitekim Osmanlı yönetimi 1736'da Rusya'ya savaş ilan etmeden önce diplomatik kanallar yoluyla iki devlet arasındaki sorunları çözmeye çalışmıştı. Bunun için İstanbul'daki Batılı devletlerin elçi ve kapı kethüdalarıyla diplomasi diyalogu gerçekleştirdiği gibi, sonraki süreçte müzakere heyeti oluşturmuştu.¹⁶

Araştırmamızın konusu, 1736'da başlayan Osmanlı-Rus savaşlarını sonlandırmak için Osmanlı'nın görevlendirdiği müzakere heyetiyle arabulucu olan Batılı elçilere yapılan hazırlıkları ihtiva etmektedir. Müzakerelere katılan elçilere yapılan hazırlıkların dışında 1736-1739 savaşlarının nedenleri, 1737'deki barış süreci ve Osmanlı ülkesine gelen elçilerin ihtiyaçlarının karşılanması çalışmanın kapsamına dâhil edilmiştir. Daha önce elçilerin ağırlanması konusunda hazırlanmış bazı çalışmaların 1737'deki görüşmeler ile mukayesesi yapılarak benzer ve farklı noktaları olup olmadığı değerlendirilecektir.¹⁷ Öte yandan çalışmamızın Hasret Gümüş'ün araştırmasından farkı, müzakereler boyunca görevlendirilen heyete ve arabulucu elçilere yapılan hazırlıkları (iaşe, tayinat, ulaşım-nakliye ve konaklama) ihtiva etmesi ve bunların nasıl karşılandığı üzerine olmasıdır. Çalışmanın barış görüşmelerine giden süreçteki kısmı araştırma ve inceleme eserlerin yanı sıra dönemin kronikleri esas alınarak hazırlanmıştır. Ayrıca müzakere heyeti ile elçilerin ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik yapılan hazırlıkların tespiti için de

14 Mehmet İpşirli, "Elçi", *DİA*, XI, (1995), s. 8-9; Osmanlı Devleti'nde açılan elçiliklerin ayrıntılı bilgisi için bk. Hacer Topaktaş, "Polonya'nın Türkiye'deki İlk Daimi Elçiliğinin Kurulma Süreci: Tarihsel Dinamikler", *Uluslararası İlişkiler*, XI/43, (2014), s. 108-110.

15 Bu durumun ilk örneklerinden biri II. Viyana'dan sonraki süreçte yaşanmıştı. Mesela 1684-1688 yılları arasında ağır yenilgiler alan Osmanlı Devleti, süreci daha az hasarla atlamak için sulh yapmak istemiş ve bu doğrultuda Nişancı Zülfikar Efendi ile divan-ı hümâyün baş tercümanı İskenderzade Aleksandr'ı 1688'de Viyana'ya murahhas olarak tayin etmişti. Bk. Faik Reşit Unat, *Osmanlı Sefirleri ve Sefaretnameleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008, s. 50.

16 BOA, C.HR. 39/1915 (28 C 1150 / 23 Ekim 1737).

17 Osmanlı Devleti'nde elçilerin ağırlanması hususunda birçok araştırma yapılmıştır. Literatürdeki bu çalışmaların bazılarının ifade edilmesi önem arz ettiğinden ilgili çalışmalara bk. Faik Reşit Unat, *Osmanlı Sefirleri ve Sefaretnameleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1948, s. 268-317; Mübahat S. Küttükoğlu, "XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devletinde Fevkalade Elçilerin Ağırlanması", *Türk Kültürü Araştırmaları*, XXVIII/1-2, (1989), s. 199-231; Hacer Topaktaş, "Osmanlı Diplomasisinde "Tayinat" Sisteminin Uygulanışı ve Kaldırılışı (1794) Üzerine Bazı Tespitler", *Akademik İncelemeler Dergisi*, X/1, (2015), s. 31-49; Reyhan Şahin Allahverdi, "17. Yüzyılın Sonunda Bir Safevî Elçisinin Osmanlı Devleti'ne Maliyeti", *İran Çalışmaları Dergisi*, V/2, (2021), s. 235-269; Uğur Kurtaran, "Karlofça Antlaşması'ndan Sonra İstanbul'a Gelen Yabancı Elçilerin Ağırlanması ve Yapılan Harcamalar", *TAD*, XXXVII/63, (2018), s. 331-370; Nurten Sevinç, *Osmanlı Devletindeki İran Elçilerinin Gelir-Giderleri (1696-1741)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2012; Öte yandan 1737 barış görüşmeleriyle ilgili bu zamana kadar sadece Hasret Gümüş'ün yaptığı bir çalışma tespit edilmiştir. Gümüş, hazırlanmış olduğu çalışmasında özellikle 1736-1739 savaşları sırasında arabulucu olan Batılı devletlerin elçilerine yapılan tayinatlar üzerinde durmuştur. Bk. Hasret Gümüş, "1736-1739 Osmanlı Rus ve Avusturya Savaşında Arabuluculuk Yapan Devletler ve Bu Devlet Elçilerine Verilen Tayinatlar Hakkında Bir Değerlendirme", *KTÜEFAD*, 1 (2021), s. 16 – 27.

Osmanlı Arşivinin Maliyeden Müdevver, Baş Muhasebe, Ali Emiri ve Cevdet tasniflerindeki defter ve belgelerinden faydalanılmıştır.

Tarafların Sulh Arayışları ve Niyemirov Görüşmesi

Osmanlı Devleti, savaş ilan etmeden önce İstanbul'da bulunan Rusya, İngiltere ve Felemenk elçilerine Azak ve Kırım saldırıları hakkında sorular sorduğunda beklediği cevabı alamamıştı. Kırım hanından saldırı yapıldığına dair haberlerin gelmesi ise savaş kararının alınmasında etkili olmuştu. Osmanlı'nın Rus saldırılar karşısında hemen karşı taarruza geçmek istememesinin nedeni İran ile olan muharebeden dolayıydı. Zaten Kutsal Roma Alman imparatorunun gönderdiği mektupta Rusya'nın Osmanlı ile barış yapmak isteğini öğrenen padişah, İstanbul'daki devlet adamlarına görüşlerini sorduğunda, onlar da İran seferi münasebetiyle başka bir devlet ile yeni bir savaşa girilmemesi konusunda beyanatta bulunmuşlardı.¹⁸ Ancak Osmanlı'nın harp ilan etmesiyle durumun ciddiyetini anlayan VI. Karl, Osmanlı aleyhindeki niyetini gizleyerek görünüşte harbi sonlandırmak için İstanbul'daki elçisi Leopold von Talman'ı¹⁹ Eylül 1736'da murahhas olarak tayin ettiğini bildirerek planını devreye sokmaya karar verdiği söylenebilir. Çünkü aralarındaki ittifaka göre Osmanlı Devleti'ne karşı savaşmaları halinde birbirlerine ya askerî birlik gönderecek ya da harbe bizzat gireceklerdi. Hatta 1726'da yaptıkları ittifakı 1733 ve 1737'de yineleyerek birbirlerine karşı güven tazelemişlerdi.²⁰

18 Ahmed Bin Mahmud, *Târîh-i Göynüklü*, s. 437.

19 Leopold von Talman, 22 Mayıs 1661'de Innichen kasabasında doğan ve Pasarofça Antlaşması'nda diplomat olarak görev yapan Johann Michael Talman'ın oğludur. Leopold, 1728'den 1736'ya kadar asistan, stajyer ve elçilik görevlerinde bulunmuştu. Leopold, babasının Viyana sarayındaki görevinden dolayı doğu dillerini iyi bildiği gibi, Osmanlı padişahlarının soy kütüğünü anlatan bir eseri de Türkçe'den tercüme etmişti. Rusya-İran arasındaki anlaşmazlıkların yanı sıra Lehistan veraset savaşlarında da arabulucu olarak görevlendirilmişti. Ayrıca 1736'da Rusların Azak'a saldırmasından sonra iki devlet arasındaki harbi sonlandırmak için Avusturya imparatoru tarafından 12 Temmuz 1736'da elçilik rütbesiyle vazifelendirilmişti. 21 Aralık 1736'da İstanbul'dan ayrılarak Babadağı'na gelen Leopold, 1737 Ekim'inin sonuna kadar arabulucu elçi olarak görev yaptıysa da, görüşmelerin olumsuz sonuçlanması üzerine aynı yılın sonunda Viyana'ya dönmüştü. Öte yandan İstanbul'da elçilik görevi sırasında Osmanlı Devleti hakkındaki birçok hususu şifreli mektuplar halinde Avusturya İmparatorluk Savaş Konseyi'ne iletmişti. Johann Michael von Talman ve oğlu Leopold von Talman'ın hayatları, diplomatik görevleri ve İstanbul'da buldukları yılların ayrıntılı bilgileri için bk. Wolfgang Klesl, "Michael und Leopold von Talman: Beitrag zur Geschichte einer Tiroler Diplomatenfamilie aus dem Pustertal", *Der Scherln: Monatszeitschrift für Südtiroler Landeskunde*, XLI/11, (1967), s. 526-530; Julia Kellner, "Spionageabwehr in der Frühen Neuzeit Verschlüsselung in der Korrespondenz des Diplomaten Leopold von Talman mit dem Wiener Hofkriegsrat", *Pota K Zgodovinskemu Sponznanju Nasega Časa Wege Zum Historischen Erkennen Unserer Zeit*, Ed. Sašo Jerše-Filip Draženović, 30, (2020), s. 129-141; Buket Aydoğdu, "I. Mahmud Döneminde Habsburg Elçilerine Verilen Ziyafetler [1730-1754]", *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, S. 16, (2023), s. 7-10; Hüseyin Onur Ercan, *Pasarofça Antlaşması 1718 Diplomasi ve Barış*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2022, s. 132-133; Ömer Gezer, "Bıçak Sırtında: Michael Talman'ın Osmanlı İmparatorluğu'ndaki İlk Seneleri", *Cihannüma Tarih ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, S. VIII/2, (2022), s. 1-43.

20 Krş. BOA, Bâb-ı Âsafî Divân-ı Hümâyûn Sicilleri Nâme-i Hümâyûn Defterleri (A.DVNS.NMH.d.),7, s. 447-48; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi Karlofça Antlaşmasından XVIII. Yüzyılın Sonlarına Kadar*, C. IV/I, s. 253, 58; Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi (1669-1774)*, V, s. 487-88; Karagöz, "1737-1739 Osmanlı-Avusturya Harbi ve Belgrad'ın Geri Alınması", s. 21.

Rusya'nın Azak Kalesi'ni kuşattığı sırada Habsburg imparatoru tarafından İstanbul'a gönderilen mektupta, her iki devlet arasında başlayan savaşı bitirmek için İstanbul'daki elçisi Talman'ı görevlendirdiği ve aynı zamanda İngiltere ve Felemenk elçilerinin arabulucu olacakları belirtilmişti.²¹ Avusturyalılar tarafından gönderilen mektup hemen Babadağ'ında bulunan Sadrazam Mehmed Paşa'ya ulaştırılmış ve sadrazam da Rusların saldırgan tutumlarının dışında Azak Kalesi'ne saldırmasıyla 1711 Prut Antlaşması'nı açık bir şekilde ihlal ettiğini belirterek Talman'ı, bu durumu görüşmek üzere Babadağ'ına davet etmişti. Kaymakam Paşa tarafından divanda kendisine samur kürk giydirildikten ve hazırlıkları tamamlandıktan sonra dergâh-ı âli kapıcıbaşılardan Mehmed Ağa ile yola çıkan Talman ve maiyeti, 10 Ocak 1737'de Babadağ'ına ulaştı.²² Maiyetindekiler ile üç gün dinledikten sonra Habsburg imparatoru tarafından kendisine verilen mektubu sadrazama takdim etti. Mektup Osmanlı-Rus savaşının sonlandırılması ve Osmanlı – Avusturya dostluğunun devam ettirilmesine dair üç maddeyi ihtiva ediyordu. Bu maddelerin ilki Rusya'nın Osmanlı'dan bazı konularda şikâyetçi olduğu, ikincisi Avusturya'nın Rusya ile ittifak ettiği ve iki ülke arasında barışın tesis edilmesi konusunda mücadele verdiği, üçüncü olarak da Habsburgların Osmanlılarla barış içinde yaşamak istediklerini içeriyordu.²³ Sadrazamın bu isteklere cevabı ise Rusya ile dostane olan ilişkileri kendilerinin bozmadığı, Avusturyalılar ile olan münasebetlerin ise sürdürülmesinden yana olduğu yönündeydi. Ayrıca imparatorun hatırına sulhun sadece Rusların Azak Kalesi'ni terk etmesi şartıyla kabul edileceği bildirilmişti.²⁴

Talman, Osmanlı sadrazamı ile gerçekleştirdiği ilk görüşmede kendisini ikna edemeyeceğini anlamış olmalı ki, bundan sonra sadrazam kethüdasıyla bir görüşme yapmak istedi. Sadrazama göre daha yumuşak dilli olan Osman Halisa Efendi'yle yaptığı görüşmede kethüdanın, Avusturyalıların Ruslara yardım etmesine müttefik oldukları için mani olmayacaklarını ve Avusturyalı askerlerin Osmanlı sınırına girmeleri halinde bile kendileriyle savaşmayacaklarını dile getirmişti.²⁵ Kethüdanın bu söyleminden cesaret alan Talman, bundan sonra icra edilen müzakereler sırasında ciddiyetsiz bir tavır takınarak görüşmeleri sürüncemeye sokmaya çalışmış, Osmanlı devlet adamlarının suallerine kaçamak cevaplar vermişti.²⁶ Talman, ordugâhta konuşulanları VI. Karl'a bildirmek ve ondan bir cevap almak adına bir mektup yazarken, görüşmelerin hızlandırılması için İngiltere ve Felemenk elçilerinin ordugâha davet edilmesi gerektiğini Osmanlı yetkililerine bildirmişti. Bunun üzerine İstanbul'da bulunan İngiliz ve Felemenk elçileri hazırlıkları tamamlandıktan sonra ordugâha gelmek üzere yola

21 Subhî, *Subhî Tarihi*, s. 314.

22 Erdoğan Bilgin, *1148-1152/1736-1739 Savaşı Tarihiçesi (Subhî Mehmed'in Müzâkerât-ı Sulhiyye Tarihiçesi Adlı Eseri)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2003, s. 32.

23 Subhî, *Subhî Tarihi*, s. 349.

24 Şem'dânî zâde, *Mür'î'l-Tevârih*, I, s. 65.

25 Hatice Söylemez, *Mukaddimetü's-Sefer (1736-1739 Seferi Hakkında Bir Eser) Metin-Değerlendirme*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007, s. 5; Bilgin, "1148-1152/1736-1739 Savaşı Tarihiçesi", s. 33.

26 Subhî, *Subhî Tarihi*, s. 350-52.

çıkarıldılar.²⁷ Ayrıca Talman'ın Avusturya'ya gönderdiği mektupta Osmanlı'nın hiçbir şekilde Azak'tan vazgeçmediği bildirilmiş ve bu konu hakkında acilen bir karar alınması istenmişti. Toplanan Habsburg kabinesi ise 1726 antlaşmasına istinaden Rusya'ya 30.000 kişilik bir ordu göndermekle mi yetinilmeli, yoksa bizzat savaşa girilmeli mi soruları üzerine tartışmıştı. Kayzer nezdinde önemli bir itibara sahip Prens Hildburgshausen, Osmanlı'nın Rusları yendiği takdirde zaten kendi üzerlerine geleceğini bundan dolayı Avusturya ordusunu 30.000 askerden mahrum bırakmanın doğru olmayacağını söyledi. Neticede 9 Ocak 1737'de Avusturya'nın savaşa gireceği kesinleştirildikten sonra çariçenin harp şurası ile ortak bir harekât planı görüşmek için Habsburg askerî yetkilisi olarak bir Albay, Nisan sonunda Petersburg'a gönderildi. Böylece Avusturya-Rusya arasında yapılan 1726 ve 1733 anlaşmaları 1737 tarihinde tekrardan yinelenmiş oldu.²⁸

Babadağı'nda Sadrazam ile Talman arasında bu görüşme gerçekleşirken, İstanbul'da Kaymakam Paşa'nın idaresinde icra edilen divanda kayzerin gönderdiği mektup tercüme edilerek devlet erkânı arasında müzakere edildi. Talman'ın getirdiği mektup hakkında bir neticeye varılması konusunda şeyhülislama görüş sorulduğunda; Habsburg kralının Osmanlı-Rusya arasında olan husumeti bitirmek için aracı olduğu, hâlihazırda İran ile bir harbin daha yeni sonlandırıldığı ve yeni bir savaşa girilmesinin gereksiz olduğu cevabını vermişti. Bunun üzerine İstanbul'da görüşülenleri hem sadrazama bildirmek hem de müzakereleri gerçekleştirmek için Şikk-ı Sâni Ragıp Efendi, Reîsülküttap Mustafa Efendi, Silahdâr Kâtibi Yirmisekiz-zâde Said Efendi ve Defterdar Ali Paşa'nın damadı Mustafa Bey'in olduğu müzakere heyeti (mükâleme ordusu) 7 Nisan 1737'de ordugâha gitmek üzere yola çıkarıldılar.²⁹

Osmanlı müzakere heyeti 1737 Nisan ortalarında ilk belirlenen yer olan Kodak'a gelmişti. Rus temsilcilerin belirlenen yere gelmediğini gören Osmanlı heyeti durumu Talman'a sorduklarında Rus heyetinin geleceği yerin belirlenen noktaya çok uzak olduğu, bazılarının hastalandığını ve kendisinin de onlar hakkında haber beklediği cevabını almıştı. Osmanlı heyeti bu oyalamanın neticesinde Sorika'da 40 gün ve Lehistan sınırına girildikten sonra da 30 gün bekletilmiş³⁰ ve sonunda Lehistan Kralı Augustus'un misafirlerini ağırladığı Niyemirov'da görüşmelerin yapılması kesinleştirilmişti. Bunun üzerine taraflar belirlenen noktaya Temmuz ayı sonlarına doğru yavaş yavaş gelmeye başlasa da görüşmeler ancak 16 Ağustos'ta başlamıştı. Müzakerelere Avusturya adına Kont Ostein, Baron Talman ve Kont Wolfeck katılırken, Rusya adına Baron Şafirov, Kontramiral Nepluyev ve Avcıbaşı Volinski, arabulucu devletler konumundaki İngiltere'yi Chevalier Fawkener, Felemenk'i ise Cornelius Kalkoen temsilen katılmıştı.³¹

27 Ahmed Bin Mahmud, *Târîh-i Göynüklü*, s. 441.

28 Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi (1669-1774)*, V, s. 487-88.

29 Ahmed Bin Mahmud, *Târîh-i Göynüklü*, s. 437-38; Nisan'da müzakereleri gerçekleştirmek üzere yola çıkan müzakere heyetinin tekrardan ordugâha dönmesi Kasım ayı başlarını bulmuştu. Böylece heyetin gidip gelmesi 7-8 ay kadar sürmüştü. Bk. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi Karlofça Antlaşmasından XVIII. Yüzyılın Sonlarına Kadar*, IV/1, s. 260.

30 Subhî, *Subhî Tarihi*, s. 357-58.

31 Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi (1669-1774)*, V, s. 490-94.

Avusturya elçisi Talman, Rus birliklerinin daha fazla ilerlemeyeceklerine dair sadrazama söz vererek Osmanlı kuvvetlerinin Tuna'nın karşı yakasına geçişini önlerken, müzakerelerin 16 Ağustos 1737'te başlamasını sağlamıştı.³² Böylece Ruslar Özi Kalesi'ni ele geçirirken, Avusturyalılar hazırlıklarını tamamlayarak Osmanlı topraklarına saldırmaya başlamıştı.³³ Sadrazam Kethüdası Osman Halisa Efendi ise sulh yapılacağına inandığı için Avusturya'nın sınıra asker gönderdiği, hazırlıklara giriştiği, hatta Osmanlı toprağına saldırdığı konusunda söylenen haberlere itibar etmemişti.³⁴ Ayrıca Osmanlı toprakları ve ordugâhında bunlar yaşanırken görüşmelerden barış yapılacağına dair umutlar tükenmişti.³⁵ Çünkü Rusya ve Avusturya, Osmanlı Devleti'ne kabul edilemeyecek tekliflerde bulunmuşlardı. Buna göre Ruslar; Osmanlı ile daha önce yapılan anlaşmaların yeniden tanzimi ile Kırım ve Kuban bölgelerinin kendilerine bırakılmasını, Eflak ve Boğdan'ın kendilerine bağlı birer prenslik olmasını, gemilerinin İstanbul ve Çanakkale boğazından serbestçe geçmesini ve mektuplarda çar ya da çariçeye imparator/imparatoriçe diye hitap edilmesini teklif ettiler. Avusturyalılar ise Bosna ve Bihke'nin (Bihaç) kendilerine bırakılmasını, Vidin Kalesi dâhil olmak üzere Lom, Eflak ve Boğdan'dan Dömböviçe'ye kadar sınırlarının genişletilmesini ve sefer hazırlığı için yaptıkları harcamalara karşılık olarak 12 milyon flori tazminat ödenmesi teklifinde bulundular.³⁶ Osmanlı Devleti tarafından kabul edilmeyecek kadar ağır olan bu tekliflerin tümü reddedilirken, murahhas heyeti 11 Kasım 1737'de görüşmelerin yapıldığı yerden ayrıldı.³⁷

Osmanlı Müzakere Heyeti ile Arabulucu Elçilerin İfaresi için Yapılan Harcamalar

Osmanlı Devleti'ne herhangi bir sebeple gelen yabancı devlet elçilerinin İstanbul'a gelişinden gidişine kadarki süreçte ihtiyacı olan masrafları devletin farklı kaynaklarından karşılanırdı. Osmanlı sınırlarına dâhil olduktan sonra kendilerine bir mihmandar tayin olunur ve

32 Nicolae Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu (1640-1774)*, IV, çev. Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2009, s. 350.

33 Söylemez, *Mukaddimetü's-Sefer*, s. 5.

34 Melek Çoruhlu, *Musaffa Mehmed Efendi Kıt'amin-Tarih-i Sultan Mahmud-ı Evvel*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2005, s. 77.

35 Talman görüşmelerin yapılacağı sırada Osmanlı murahhas heyetine "Evvela sizler bu araya niye geldiniz, murâdınız nedir?" demesi Osmanlı'yı oyaladığının açık bir göstergesiydi. Bk. Ahmed Bin Mahmud, *Târih-i Göynüklü*, s. 441.

36 Ahmed Bin Mahmud, *Târih-i Göynüklü*, s. 441-42; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi Karlofça Antlaşmasından XVIII. Yüzyılın Sonlarına Kadar*, IV/1, s. 262.

37 11 Kasım 1737'de görüşmelerin olduğu yerden ayrılan müzakere heyeti ordugâha gelerek 16 Kasım 1737'de İstanbul dönmek için yola çıkmış ve 18 Aralık 1737'de orduyla şehre giriş yapmıştı. Krş. Subhî, *Subhî Tarihi*, s. 426; Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, V, s. 2498.

Türklere özgü misafirperverlik kuralları uygulanırdı.³⁸ Fakat bu uygulama III. Selim döneminde sorgulanmış ve sonradan kaldırılmıştı.³⁹

Osmanlı diplomasi alanında yapılan çalışmalarda özellikle elçilerin ağırlanmasında devletin harcama kalemlerinin incelenmesi önem arz etmektedir. Çünkü bunlara bakılarak elçilere ne tür harcamaların yapıldığı belirlendiği gibi, tahsisatın yapıldığı kaynak araştırılarak bazı değerlendirmelerde bulunulabilir. Mesela elçiler için yapılan harcamaların merkezî hazineden mi yoksa halkın vergilerinden mi karşılandığı tespit edilebilir. Bunun dışında alınan ürünlerin fiyatlarına bakılarak dönemin fiyat politikası hakkında fikir sahibi olunabilir.⁴⁰

1737'deki barış görüşmelerine Avusturya, İngiltere ve Felemenk elçileriyle⁴¹ birlikte Osmanlı yönetimi tarafından görevlendirilen devlet erkânı ve onların idaresindeki 1.000'den fazla kişi ve 700-800 tüfek kullanabilen üç-dört orta yeniçeri zabitanı yer almıştı.⁴² Bunların dışında İsakçı tarafından 120 cebeci askeri, müzakere heyetine tayin olunmuştu.⁴³ Bu kadar kalabalık bir heyetin yaklaşık altı-yedi aylık zahiresi satın alma⁴⁴ ve halkın vergilerinden karşılanmak suretiyle temin edilmiş ve müzakere heyetinin hizmetine sunulmuştu.⁴⁵ Öte yandan elçi masraflarının karşılanması sadece 1737 görüşmelerine münhasır olmayıp, 1794'e kadar Osmanlı diplomatik uygulamaların bir teâmülü olduğundan bunun normal prosedüre uygunluğunda herhangi bir zıtlık görülmemektedir.⁴⁶

Müzakere heyetinin zahiresi görüşmelere başlanmadan önce görevli kişiler tarafından tedarik olunmuştu.⁴⁷ Kili ve İbrail kazalarının zahire ambarlarında sefer için hazırlanmış arpadan 10.000 kilenin Kodak tarafındaki heyete sevk edilmek üzere Yanık Palanka'ya arabalarla yollanması için

38 Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 276; Sevinç, *Osmanlı Devletindeki İran Elçilerinin Gelir-Giderleri (1696-1741)*, s. 27-28.

39 Elçi masraflarının hazineden karşılanmasının kaldırılma nedenlerinden biri diğer devletlerde böyle bir uygulamanın olmayışı gösterilmektedir. Bk. Unat, *Osmanlı Sefirleri ve Sefaretnameleri*, s. 15-16.

40 Allahverdi, "17. Yüzyılın Sonunda Bir Safevî Elçisinin Osmanlı Devleti'ne Maliyeti", s. 239.

41 BOA, C.HR. 107/5344 (14 Z 1149 / 15 Nisan 1737).

42 Subhî, *Subhî Tarihi*, s. 356.

43 BOA, C.HR. 176/8758 (11 Z 1149 / 12 Nisan 1737).

44 Mesela Kodak'ta bulunan heyet için Boğdan'dan 5.000 vukıyye sadeyağın alınması için Boğdan Voyvodası Ligor'a emir gönderilmişti. Bk. BOA, C.AS. 846/36152 (10 M 1150 / 10 Mayıs 1737).

45 Örneğin İstanbul'dan Babadağı kışlağına davet edilen İngiltere elçisinin uğrayacağı her menzilde verilecek tayinat kaza ahalilerinin vergilerinden karşılanması istenmişti. "Âsitâne-i Saâdet'ten Babadağı'na varınca beher yevm her menzilde iktizâ eden tayinatı ahali-yi kaza tarafından tedarik ve teslim ettirilme muktâzî olmağla elçi-yi merkuma beher menzilde beher yevm verilecek tayinat kaza ahalilerinin tekaliflerine takas ve mahsub olmak şartıyla...", Bk. BOA, C.HR. 165/8226 (13 L 1149 / 14 Şubat 1737); Yine elçi ihtiyaçlarının karşılanması için halkın vergilerinin kullanıldığı bir başka dönem Karlofça Antlaşması sonrası İstanbul'a gelen Nemçe elçisine uygulandığı görülmektedir. Nitekim Gümilcine cizye geliri ile Bigados Karyesi'nin avarız geliri Nemçe elçisinin zahire ihtiyacının karşılanması için kullanılmıştır. Bk. Kurtaran, "Karlofça Antlaşması'ndan Sonra İstanbul'a Gelen Yabancı Elçilerin Ağırlanması ve Yapılan Harcamalar", s. 343.

46 Topaktaş, "Osmanlı Diplomasisinde "Tayinat", s. 36.

47 Benzer bir uygulamanın 1746-1747 yıllarında İran ile yapılan görüşmelerde görevlendirilen Kesriyeli Ahmed Paşa va maiyetindeki elçilik heyeti için yapıldığı görülmektedir. Nitekim elçilik heyetinin zahire ihtiyaçları önceden vaziflendirilen kişiler tarafından hazırlanmıştı. Bk. Sevinç, "İran'a Elçi Olarak Gönderilen Kesriyeli Ahmet Paşa'nın Sefaret Hazırlığı ve Yolculuğu (1746-1747)", s. 435.

emir yazılmış ve kale muhafızı İbrahim'e teslim edildiğine dair temessük verilmesi istenmişti.⁴⁸ Yine Tolcı ve Özi iskelelerinden 5.540 kile arpa, Osman Ağa tarafından alınıp Ahmed Ağa'nın gemisine yüklenmiş ve kilesi dörderden 22.160 akçelik navlun ücreti gemi reisine verildikten sonra yollanmıştı.⁴⁹ Ayrıca heyetteki insan ve hayvanların besin maddelerinin konaklama sırasında eksik olmaması için sefer öncesinde fazladan alımlar yapılmıştı. Nitekim Tolcı'dan gönderilen dört gemiye İsakçı'dan alınan 40.000 kile arpa, 7.000 kile un ve 200 kantar peksimet yüklenmiş ve İsmail Geçidi'nde zahire alımına memur hazinekar Mehmed'e teslim edildikten sonra temessükleri verilmişti.⁵⁰

Görüşmeler sırasında görevli kişilerin temel besin maddesi olan ekmek, her kişiye ortalama bir çift verilecek şekilde genellikle taze olarak dağıtılmıştı. Bunun için görüşmeler öncesinde elçilik heyetinin konaklayacağı yerlerde üç adet fırın hazırlanmıştı. Pişirilecek ekmek için her bir fırına malzemesi 200'lerden 600, pişirilmesi için de 100'lerden 300 kuruş olmak üzere toplam 900 kuruş verilmişti.⁵¹ Ancak fırınların yetmeyeceği ihtimali düşünülerek üç fırın daha hazırlanması emredilmişti. Üç fırının her bir malzemesi için ise 200'lerden 600, pişirme ücreti olarak 100'lerden 300 kuruş olmak üzere toplam 900 kuruş ödenmişti.⁵² Görüşmelere katılmak üzere İstanbul'dan tayin olunan Osmanlı heyetinin altı aylık iaşesinin yekûn miktarı tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. 1737 Görüşmelerine Katılan Müzakere Heyetine Verilen 187 Günlük Malzeme Listesi

Nan (Ekmek)	56.439 çift	Erz (Pirinç)	1.557,5 kile	Revgan-ı sade (Sadeyag)	5.557,5 kıyye
Şem'-i revgan (Mum yağı)	1.018,5 kıyye	Asel (Bal)	932 kıyye	Kahve	394,5 kıyye
Sabun	682 kıyye	Dakik-i has (Has Un)	108,5 kile	Mâkiyan (Tavuk)	1.001 adet
Yumurta	5.350 adet	Şair (Arpa)	13.882 kile	Giyah (Ot)	1.536 araba
Hatab (Odun)	60 araba	Şem'-i asel (Balmumu)	198,5 kıyye		

Kaynak: BOA, D.BŞM.d. 2068, s. 3.

Tablo 1'de müzakereye tayin olunanlara 1 Mayıs ile 3 Kasım 1737 tarihlerinde verilen zahire ve diğer malzemelerin miktarı gösterilmiştir. Burada verilen malzemenin cinsi, farklı dönemlerdeki elçilik heyetlerine verilenler ile kıyaslandığında benzerlik ve farklılıkların olduğu görülmektedir. Mesela 1746-1747 yılları arasında İran görüşmeleri için görevlendirilen elçilik

48 BOA, MAD.d. 22696, s. 98.

49 BOA, D.BŞM.d. 2001, s. 4.

50 BOA, MAD.d. 22696, s. 104.

51 BOA, MAD.d. 22696, s. 86.

52 BOA, MAD.d. 22696, s. 86.

heyetine verilenler ile karşılaştırıldığında İran heyetine farklı olarak sadece şeker verilmişti.⁵³ 1737'deki heyete ise İran'a gönderilenlerden farklı olarak tavuk, yumurta, mum yağı ve sabun tevzi edilmişti. Öte yandan tablodaki malzemeler için heyete defterdar tayin olunan Mustafa Efendi'ye hazineden 50.000 kuruş tevzi olunmuş ve bu meblağın 13.772 kuruşu zahire ve diğer malzemelerin alınmasında kullanılmıştı.⁵⁴ Tablo 2'de müzakere heyetinin 23 Mart-26 Ağustos 1737 tarihleri arasında kullandığı zahire ve diğer malzeme miktarları gösterilmiştir.

Tablo 2. 23 Mart-26 Ağustos Tarihlerinde Müzakere Heyetine Verilenler

Dakik (Un)	3.664 kile	Erz (Pirinç)	2.827,5 kile	Revgan-ı sade (Sadeyağ)	7.140,5 kıyye
Şem'i revgan (Mum yağı)	2.627,5 kıyye	Kahve	841 kıyye	Sabun	1.275 kıyye
Mâkiyan (Tavuk)	1.839 adet	Yumurta	9.820 adet	Hatab (Odun)	1.017 çeki
Şair (Arpa)	20.356 kile	Saman	1.447 kantar	Giyah (Ot)	325 araba
Asel (Bal)	2.046 kıyye	Kömür	6.000 kıyye		

Kaynak: BOA, D.BŞM.d. 2036, s. 13.

Tablo 2'de müzakere heyetine ikinci defa verilen malzemenin miktarı gösterilmiştir. Bunların alımı için heyete nüzul emini olarak tayin olunan Akkirmanî Seyyid İbrahim Ağa'ya hazineden 10.500 kuruş verilmiştir. Bu meblağın 6.941,5 kuruşuyla heyetin 125 günlük ihtiyacı için gerekli olan malzeme alınırken, 1.084,5 kuruşu ekmek pişirme, akkâm (deveci), meşaleci ve kâtip ücretine ve 1.544,5 kuruşu ise zahire, nakliye ücreti ve diğer masrafı için harcanmıştır. Buna göre 10.500 kuruşun 9.570,5'lük miktarı heyetin muhtelif ihtiyacı için kullanılmıştır.⁵⁵

Osmanlı müzakere heyetinin yanı sıra barışın sağlanması için arabulucu olan Batılı devlet elçileri için de gerekli hazırlıklar önceden yapılmıştı. Nitekim böyle bir uygulama önceki dönemlerden itibaren uygulanmış ve Osmanlı'da bir kanun veya teâmül olarak kabul görmüştür.⁵⁶ Mesela 1696 yılının sonunda II. Mustafa'nın cülusunu tebrik için gelen Safevi elçisi ve maiyetindekilerin İstanbul'dan Edirne'ye davet edildikten sonra yol boyunca dokuz günlük tayinatları ödenmişti.⁵⁷ Aynı şekilde 1737 görüşmelerine katılmak üzere Osmanlı ülkesine gelen elçilerin ihtiyaçları geçtikleri menzillerdeki halktan temin edilip onların vergilerine mahsup

53 Sevinç, "İran'a Elçi Olarak Gönderilen Kesriyeli Ahmet Paşa'nın Sefaret Hazırlığı ve Yolculuğu (1746-1747)", s. 435.

54 BOA, D.BŞM.d. 2069, s. 14-15.

55 BOA, D.BŞM.d. 2036, s. 14-15.

56 Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 277.

57 Allahverdi, "17. Yüzyılın Sonunda Bir Safevî Elçisinin Osmanlı Devleti'ne Maliyeti", s. 246.

edilmiş,⁵⁸ diğer gereksinimleri ise kendilerine tahsis edilen nafaka bahâdan karşılanmıştı.⁵⁹ Bu durumun benzer bir örneği Karlofça Antlaşması sonrasında İstanbul'a gelecek Leh elçisinin Boğdan sınırından İstanbul'a kadar konaklayacağı kazalarda zahiresinin temin edilmesinin yanı sıra güvenliğinin sağlanması için Maçın ve İbrail kazalarının avarız ve nüzul bedellerinin tahsis edilmesi konusunda kadılara emir gönderilmişti.⁶⁰ Aşağıdaki tabloda müzakereler için görevlendirilen Avrupalı elçilere verilen tayinatın cinsi ve miktarı gösterilmiştir.

Tablo 3. Arabulucu Avusturya ve İngiliz Elçilerine Verilen Tayinat

Avusturya		İngiltere	
Cins	Miktar	Cins	Miktar
Nan-ı has	20 çift	Nan-ı has	20 çift
Nan-ı harci	150 çift	Nan-ı harci	150 çift
Tavuk	20 adet	Tavuk	20 adet
Kaz	5 adet	Kaz	5 adet
Ördek	5 adet	Ördek	4 adet
Tavuk-ı mısırî	4 adet	Tavuk-ı mısırî	4 adet
Revgan-ı sade	12 kıyye	Revgan-ı sade	11 kıyye
Erz	45 kıyye	Erz	45 kıyye
Asel	4 kıyye	Asel	4 kıyye
Şem'-i asel	4 kıyye	Şem'-i asel	3 kıyye
Şem'-i revgan	5 kıyye	Şem'-i revgan	5 kıyye
Süd	10 kıyye	Süd	10 kıyye
Peynir	10 kıyye	Peynir	10 kıyye
Yumurta	60 adet	Yumurta	60 adet
Şeker	2 kıyye	Şeker	2 kıyye
Kahve	3 kıyye	Kahve	3 kıyye
Sebzevat	10 dirhem	Sebzevat	10 kıyye
Fülfül	50 dirhem	Darçın	25 dirhem
Darçın	25 dirhem	Nohut	4 kıyye
Nohut	4 kıyye	Fülfül	50 dirhem
Tuz	4 kıyye	Tuz	4 kıyye
Zeytin	6 kıyye	Zeytin	6 kıyye
Badem	6 kıyye	Badem	6 kıyye

- 58 Görüşmelere katılmak üzere Babadağı'na giden İngiltere elçisinin uğrayacağı her menzildeki tayinatı kaza halkı tarafından tedarik ve teslim edilerek vergilerine mahsup edilmiştir. Bk. BOA, C.HR. 165/8226 (13 L 1149 / 14 Şubat 1737); Yine İngiliz elçisinin 1150 senesi Safer ayı tayinatı 3.000 kuruş edip hazineden verilmiştir. Bk. BOA, C.HR. 131 / 6531 (6 R 1150 / 3 Ağustos 1737); Aynı şekilde Baba-yı Atik menzilinde konaklayan Avusturya elçisinin bir günlük tayinatı 70,5 kuruş etmekle, bu meblağın 20,5 kuruşu kaza ahalisinin vergilerinden karşılanırken, geri kalanı hazineden ödenmiştir. Bk. BOA, C.HR. 107/5344 (14 Z 1149 / 15 Nisan 1737); Felemenk elçisinin de 1150 senesi Safer aylığı olan 2.610 kuruş hazineden karşılanmıştır. Bk. BOA, C.HR. 151/7549 (3 Ra 1150 / 1 Temmuz 1737).
- 59 BOA, C.HR. 131/6522 (29 Ca 1150 / 24 Eylül 1737); Öte yandan bu uygulamanın tam olarak ne zaman başladığı kesin bilinmemekle birlikte, elçi masraflarının devlet veya halk tarafından karşılanmasının bir kanun ve teâmül haline geldiği bilinmektedir. Bk. Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 277.
- 60 Kurtaran, "Karlofça Antlaşması'ndan Sonra İstanbul'a Gelen Yabancı Elçilerin Ağırlanması ve Yapılan Harcamalar", s. 352.

Sarımsak	3 kıyye	Sarımsak	3 kıyye
Sabun	2 kıyye	Sabun	2 kıyye
Soğan	15 kıyye	?	3 kıyye
Revgan-ı zeyt	4 kıyye	Soğan	15 kıyye
Sirke	6 kıyye	Revgan-ı zeyt	4 kıyye
Turşu	12 kıyye	Sirke	6 kıyye
Duhan	2 kıyye	Dakik-i has	10 kıyye
Gûşt-u ganem	35 kıyye	Turşu	11 kıyye
Gûşt-u sığır	50 kıyye	Duhan	2 kıyye
Böğrölce	5 kıyye	Gûşt-u ganem	30 kıyye
Mercimek	5 kıyye	Gûşt-u sığır	50 kıyye
Ham sirke	150 kıyye	Böğrölce	5 kıyye
Arak	3 kıyye	Mercimek	5 kıyye
?	5 kıyye	Ham sirke	150 kıyye
Hatab	10 çeki	Arak	3 kıyye
Kömür	150 kıyye	Hatab	10 çeki
Şair	20 kile	Kömür	150 kıyye
Saman	8 kantar	Şair	20 kile
Giyah	4 araba	Saman	8 kantar
		Giyah	4 araba

Kaynak: BOA, C.HR. 144/7161 (7 Z 1149 / 8 Nisan 1737); BOA, C.HR. 165/8226 (13 L 1149 / 14 Şubat 1737)

Tablo 3’te görevlendirilen Avusturya ve İngiltere elçisine verilen tayinat gösterilmiştir. Bilindiği üzere yabancı devlet elçilerinin Osmanlı sınırlarına girişiyle birlikte İstanbul’a gelene kadar kendilerine verilen tayinata yol bahâsı, İstanbul’da kaldıkları ilk altı ay içerisinde tevzi olunan tayinata ise tayinat bahâsı denilmektedir. Elçilere dağıtılan ürünler değişiklik göstermesine rağmen birçok besin maddesinin arşiv vesikalarındaki sıralaması bile aynı olabilmekteydi. Bu listelerde yer alan ürünler arasında ekmek, koyun ve sığır eti, tavuk, ördek, kaz, çeşitli yağlar ve baharatlar, pirinç, un, süt, peynir, yumurta, zeytin, şeker, kahve, tütün, sebze ve meyve, alkollü içecekler, yemeklerin pişirilmesi için odun, kömür, hayvanlar için arpa ve saman bulunmaktaydı.⁶¹

Avusturya elçi heyetinin görüşmeler boyunca ihtiyaçları daha öncede ifade edildiği gibi, bir teâmül gereği Osmanlı Devleti tarafından karşılanmış ve toplam 8.392,5 kuruş masraf yapılmıştı.⁶² İstanbul’dan yola çıkan Avusturya ve İngiltere elçisi ile beraberindeki heyete konakladıkları yerlerde dağıtılan tayinat kaza halkının vergilerinden verilmiş ve yol boyunca beslenme konusunda sıkıntı yaşamamaları için uyarılarda bulunulmuştu.⁶³ Aynı şekilde Babadağı’na giden İngiltere elçisinin uğradığı menzillerde ihtiyacı olan malzemeler kaza

61 Topaktaş, “Osmanlı Diplomasisinde “Tayinat”, s. 36-41; BOA, C.HR. 165/8226 (13 L 1149 / 14 Şubat 1737).

62 BOA, D.BŞM.d. 2069, s. 6.

63 BOA, C.HR. 165/8226 (13 L 1149 / 14 Şubat 1737); Benzer bir örnek Karlofça sonrası İstanbul’a gelen Leh elçisi için yapılırken, ihtiyaçları uğradığı kazalardaki halkın vergilerinden giderilmiştir. Bk. Kurtaran, “Karlofça Antlaşması’ndan Sonra İstanbul’a Gelen Yabancı Elçilerin Ağırlanması ve Yapılan Harcamalar”, s. 346.

ahalileri tarafından karşılanmış ve onların vergilerine mahsup edilmişti.⁶⁴ Halkın vergilerinin dışında hazineden ödemelerin yapıldığı görülmektedir. Mesela İngiliz elçisinin 1150 senesi Safer ayı tayinatı 3.000 kuruş olup, hazineden verilmişti.⁶⁵ Öte yandan hem hazinenin hem de halkın vergilerinin aynı anda kullanıldığı dönemler olmuştur. Örneğin Baba-yı Atık menziline konaklayan Avusturya elçisinin bir günlük tayinatı 70,5 kuruş ederken, bu meblağın 20,5 kuruşu kaza ahalisinin vergisinden, geri kalanı ise hazineden ödenmişti.⁶⁶ Ayrıca ödenen tayinat miktarı elçilerin geliş nedenine göre değişiklik göstermektedir. Nitekim mukim olan elçilerin, olağanüstü durumlar nedeniyle gelen elçilere göre daha az tayinat aldığı söylenebilir. Mesela 1773 yılında İstanbul'da bulunan Avusturya ikamet elçisine günlük 12 kuruş verilirken, 1790'da III. Selim'in cülusunu tebrik için gelen Venedik elçisine 116 kuruş ödenmişti.⁶⁷ Keza 1737 görüşmelerine katılan elçilere, ikamet edenlere göre daha fazla tayinat verilmesi kendilerinin olağanüstü bir görev ile vazifelendirilmeleriyle ilgiliydi.

Tablo 3'te Avusturya ve İngiltere elçileri ile beraberindekilere verilen ürünlerin cinsi, miktarı ve sıralaması neredeyse aynı gözükmektedir. Hatta kutsal ittifak savaşları sonunda sulhu görüşmek üzere İstanbul'a gelen Rus elçisi Mihayloviç Goltsin'e verilen zahirenin cins ve miktarı da 1737'de dağıtılanlar ile oldukça benzerdir.⁶⁸ Yaklaşık yarım asır geçmesine rağmen dağıtılan zahirenin cins ve miktarında fazla bir değişikliğin yaşanmaması Osmanlı Devleti'nde bu durumun artık bir teâmül haline geldiğini göstermektedir. Batılı elçilere verilen tayinata bakıldığında, Osmanlı murahhas heyetine nazaran daha zengin ve çeşitli olduğu görülmektedir.⁶⁹ Mesela Osmanlı heyetine kahvaltı için ekmek, bal, sadeyağ ve yumurta verilirken Batılı elçilere ekmek, bal, sadeyağ, yumurta, peynir, zeytin, süt ve şeker gibi ürünler tevzi edilmiştir. Aynı şekilde öğle veya akşam yemekleri için Osmanlı heyetine et, tavuk, pirinç, un ve sadeyağ verilirken, Batılı elçilere koyun ve sığır eti, kaz, ördek, tavuğun dışında pirinç, mercimek, soğan, sarımsak, böğrülce, turşu, sirke, zeytinyağı hatta içecek olarak kahvenin dışında alkollü içecekler ve tütün gibi toplam 43 çeşit ürün servis edilmiştir. Yabancı devlet elçilerine verilen tayinatın Osmanlı murahhas heyetine göre çeşitlilik göstermesinin nedenlerinden biri olarak Osmanlı Devleti'nin gösterdiği misafirperverliğin ve büyüklüğün bir nişanesi olduğu söylenebilir.⁷⁰

64 BOA, C.HR. 165/8226 (13 L 1149 / 14 Şubat 1737).

65 BOA, C.HR. 131/6531 (6 R 1150 / 3 Ağustos 1737).

66 BOA, C.HR. 107/5344 (14 Z 1149 / 15 Nisan 1737).

67 Topaktaş, "Osmanlı Diplomasisinde "Tayinat", s. 36-37.

68 Kurtaran, "Karlofça Antlaşması'ndan Sonra İstanbul'a Gelen Yabancı Elçilerin Ağırlanması ve Yapılan Harcamalar", s. 348.

69 Ancak İran ve diğer Müslüman devletlerin elçilerinin karşılanması, ağırlanması, tayinat ve hediye konusunda Avrupalı devletlerin elçilerine göre daha özenli ve çeşitli olduğu gözlemlenmiştir. Bunun bir örneği olarak II. Mustafa'nın cülus töreni için İstanbul'a gelen Safevi elçisine verilen tayinat ve hediyelere bk. Allahverdi, "17. Yüzyılın Sonunda Bir Safevi Elçisinin Osmanlı Devleti'ne Maliyeti", s. 244.

70 Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 276; Unat, *Osmanlı Sefirleri ve Sefaretnameleri*, s. 15.

Ulaşım ve Nakliye Vasıtalarının Temini

Sefer organizasyonu sırasında zahire, mühimmat ve diğer ağırlıkların taşınması önemli konuların başında gelirdi. Çünkü bunların nakli yük hayvanlarının yanı sıra gemilerle yapılırdı.⁷¹ Aynı şekilde barış görüşmelerine katılan müzakere heyetinin İstanbul'dan Babadağı'na oradan görüşmelerin yapılacağı Sorika, Kodak ve Niyemirov'a kadarki ulaşım ve nakliyesi deve, öküz, sirem, koçi, at ve katır gibi yük hayvanı ve arabasıyla gerçekleştirilmiştir. (Bk. Tablo 4, Tablo 5)

Osmanlı Devleti'nde diplomatik teşrifat protokolü çerçevesinde yabancı devlet elçileri imparatorluk sınırlarına dâhil oldukları andan itibaren yük ve binek olarak kullanmaları için kendilerine ulaşım ve nakliye vasıtaları verilirdi. Karlofça sonrası İstanbul'a gelen Avusturya, Venedik, Lehistan ve Rusya elçilerinin nakli ve ulaşım ihtiyaçları Osmanlı yönetimi tarafından sağlanması bu duruma bir örnektir.⁷² Bu örnekte olduğu gibi, 1737 barış görüşmeleri için görevlendirilen Osmanlı heyetine ve Batılı elçilere ihtiyaçları nispetinde yük hayvanı ve arabası tevzi edilmişti.⁷³ Bu bilgilerden hareketle bu uygulamanın Osmanlı'da bir gelenek haline gelmiş olduğu söylenebilir. Elçilerin hizmetine sunulan yük hayvanı ve arabaları ise satın alma,⁷⁴ kiralama⁷⁵ ve kaza gelirlerinden veya halkın vergilerinden karşılanmak suretiyle tedarik olunmuştu.⁷⁶ Mesela Boğdan Voyvodası Ligor'a yazılan bir emirde müzakere heyetinin ordu-yı hümayuna dönüşü sırasında kullanacağı yük arabalarının Boğdan'dan tedarik olunması istenmişti.⁷⁷ Yine Avusturya elçisi Talman'ın İstanbul'dan Babadağı'na gidişi sırasında uğrayacağı noktalardaki zahire ve nakliye masraflarının kaza halkının vergilerinden karşılanması emredilmişti.⁷⁸ Tablo 4'te 1737 yılı içerisindeki farklı zamanlarda temin edilen yük hayvanının cinsi, sayısı, zaman aralığı ve bunlar için ödenen ücret gösterilmiştir.

71 Mehmet Yaşar Ertaş, *Sultanın Ordusu 1715 Mora Seferi'nde Organizasyon ve Lojistik*, Kronik Kitap, İstanbul 2018, s. 87, 110; Mehmet İbbaşı, *Ukrayna'da Osmanlılar Kamaniçe Seferi ve Organizasyonu (1672)*, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2004, s. 79, 109.

72 Kurtaran, "Karlofça Antlaşması'ndan Sonra İstanbul'a Gelen Yabancı Elçilerin Ağırlanması ve Yapılan Harcamalar", s. 349.

73 BOA, D.BŞM.d. 2069, s. 3-4.

74 "Mutavassıt elçiler için Âsîtâne-i Saâdet'ten mübâyaası ferman olan 3 re's at takım...", Bk. BOA, C.HR. 82/4051 (5 Z 1149 / 6 Nisan 1737).

75 "...arabacılar kethüdâsı Hüseyin ma'rifetiyle 1149 senesi Zilhiccesi'nin gurreşinden ve 1150 senesi Safer'in gâyetine gelince 39 kut'a sirem arabalarının üçer aylık peşin ücretleri verilip arabacıların isimleri tasrihi ile tahrir ve mahalline kayd olunmak...", Bk. BOA, MAD.d. 3268, s. 16.

76 BOA, C.HR. 144/7160 (29 Ş 1149 / 2 Ocak 1737).

77 BOA, C.HR. 39/1915 (28 C 1150 / 23 Ekim 1737).

78 BOA, C.HR. 144/7160 (29 Ş 1149 / 2 Ocak 1737).

Tablo 4. Müzakere Heyetine Verilen Yük Hayvanı ve Arabaları

Hangi gruba verildiği	Hayvanın cinsi ve sayısı		Zaman aralığı Hicri/Miladi	Ücret (Akçe)
Murahhas-1 Evvel Murahhas-1 Sâni Murahhas-1 Sâlis Kâimakâm-1 Murahhas Vekil-i Defterdar Elçi-yi Nemçe Yekûn	Beygir 100 Beygir 40 Beygir 40 Beygir 30 Beygir 19 Beygir 114 Beygir 353		Gurre-i Muharrem ile Gâye-i Şehr-î Cemâziyelâhir 1150/ 1 Mayıs-24 Ekim 1737	1.327.415
Murahhas-1 Evvel Murahhas-1 Sâni Murahhas-1 Sâlis Kâimakâm-1 Murahhas Tercüman-1 Divan Elçi-yi Nemçe Yekûn	Deve 46 Deve 29 Deve 32 Deve 18 Deve 6 Deve 30 Deve 161		Şehr-î Safer ile Gâye-i Cemâziyelevvel 1150/ 31 Mayıs-25 Eylül 1737	369.504
Murahhas-1 Evvel Murahhas-1 Sâni Murahhas-1 Sâlis Kâimakâm-1 Murahhas Vekil-i Defterdar Emin-i Nüzul Elçi-yi Nemçe Tercüman-1 Divan Yekûn	Sirem arabası 7 Sirem arabası 3 Sirem arabası 3 Sirem arabası 3 Sirem arabası 7 Sirem arabası 2 Sirem arabası 12 Sirem arabası 2 Sirem arabası 39		24 Safer ile Gâye-i Cemâziyelâhir 1150/ 23 Haziran-24 Ekim 1737	316.640
Hangi Gruba Verildiği	Katır	At	Gurre-i Muharrem ile Gâye-i Şehr-î Cemâziyelâhir 1150/ 1 Mayıs-24 Ekim 1737	51.360
Murahhas-1 Evvel	4	25		
Murahhas-1 Sâni	4	10		
Murahhas-1 Sâlis	4	20		
Kâimakâm-1 Murahhas	4	10		
Vekil-i Defterdar	2	10		
Elçi-yi Nemçe	-	5		
Tercüman-1 Divan	-	5		
Yekûn	18	85		

Kaynak: BOA, D.BŞM.d. 2069, s. 3-6.

Tablo 4'te müzakere heyetindeki hangi gruba kaç tane yük hayvanı verildiği gösterilmiştir. Ayrıca verilen hayvanların kullanıldığı zaman aralığı ile bunlar için ödenen ücretler yekûn olarak ifade edilmiştir. Tabloda 1737 Mayıs-Ekim ayları arasında görevlendirilen heyetler için toplam 666 hayvanın temin edildiği saptanmıştır. Bu hayvanlar arasında sayıca en fazla olanlar beygir ve devedir. Bunun nedeni olarak beygirin binek, devenin ise ağır eşyaların naklinde yük olarak kullanılmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Hayvanların sayısal olarak birinci, ikinci ve üçüncü murahhaslara daha fazla verildiği tespit edilmiştir. Bu durumun muhtemel sebebi bu kişilerin maiyetlerindeki görevlilerin fazla olmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Tablo 4'te belirtilenlerin dışında farklı zaman aralıklarında sirem arabasının kiralandığı belirlenmiştir. Bu

arabaların ücreti genellikle günlük hesaplanarak verilmiştir. Mesela Ordu-yı hümâyunda mevcut olan mühimmatın müzakere heyetinin hizmetine gönderilmesi için temin edilen yedi adet sirem arabasının her birine günlük 80'er akçe ödenmişti. 1 Mayıs-24 Ekim 1737 tarihlerini kapsayan 187 günlük süre için toplam 99.120 akçe yani 826 kuruş kira ücreti ödenmişti.⁷⁹ Ayrıca heyette bulunan reisülküttap, ruznamçe-i evvel, defterdar vekili, divan tercümanı ve Avusturya elçisi gibi diğer zümrelere verilen sirem arabaları kira usulüyle elde edilmişti. Tablo 5'te 1 Mayıs-24 Ekim 1737 tarihleri aralığında kiralanan sirem arabalarının sayısı ve ödenen ücret gösterilmiştir.

Tablo 5. 1 Mayıs-24 Ekim 1737 Tarihleri Arasında Kiralanan Sirem Arabaları

Sayı	Zaman aralığı-Hicri/Miladi	Ücret (Akçe)
7	-Gurre-i Muharrem ile Gâye-i Cemâziyelâhir 1150 1 Mayıs-24 Ekim 1737	99.120
5	-Gurre-i Muharrem ile Gâye-i Şehr-î mezbur 1150 1-30 Mayıs 1737	4.500
33	-Gurre-i Zilhicce 1149 ile Gâye-i Safer 1150 2 Nisan-29 Haziran 1737	237.600
6	-Gurre-i Zilhicce 1149 ile Gâye-i Safer 1150 2 Nisan-29 Haziran 1737	43.200
33	-Gurre-i Cemâziyelevvel ile Gâye-i Cemâziyelâhir 1150 27 Ağustos-24 Ekim 1737	155.760
2	-Gurre-i Cemâziyelevvel ile Gâye-i Cemâziyelâhir 1150 27 Ağustos-24 Ekim 1737	9.440
16	-Gurre-i Cemâziyelâhir ile Gâye-i Şehr-î mezbur 1150 26 Eylül-24 Ekim 1737	37.120
20	-Gurre-i Cemâziyelâhir ile Gâye-i Şehr-î mezbur 1150 26 Eylül-24 Ekim 1737	48.000
26	-Gurre-i Receb ile 24 Şaban 1150 25 Ekim-17 Aralık 1737	112.320
148	-Mayıs-Ekim 1737	747.060

Kaynak: BOA, D.BŞM.d. 2069, s. 4; BOA, MAD.d. 3268, s. 18.

Tablo 5'te belirtildiği üzere, görüşmeler için görevlendirilen kişilere tahsis edilen sirem arabaları 1737 Mayıs-Ekim ayları arasında kullanılmak üzere verilmişti. Arabalar için günlük kira ücreti 80 akçe olup, aylık peşin olarak ödenmişti. Mesela heyetteki defterdar vekili İbrahim Efendi, Numan Efendi, Nemçe elçisi, divan tercümanına ve mübaşire tevzi edilen 39 araba 80'er akçeden kirallanmış ve bunların üçer aylık ücretleri sahiplerine peşin ödenmişti. Fakat sirem arabalarının aksine öküz arabalarının kira ücreti 30'ar akçe olarak belirlenmişti. Nitekim İsmail Geçidi menziline 1-30 Mayıs 1737 tarihleri arasında kullanılmak üzere getirilen 5 arabanın

79 BOA, D.BŞM.d. 2069, s. 4.

her birine günlük 30'ardan 30 gün için toplam 4.500 akçe yani 37,5 kuruş harcanmıştı. (Bk. Tablo. 5)

Sefer sırasında ordunun ihtiyacı olan zahire ve mühimmatın naklinde tercih edilen bir diğer ulaşım vasıtası gemiydi. Çünkü nehir ve deniz taşımacılığı kara ulaşımına göre ucuz, daha hızlı ve güvenilir olması tercih edilmesinde etkili olan özelliklerdendi. Bundan dolayı sefer zamanlarında Osmanlı Devleti, nehir ve denize kıyısı olan iskelelerden olabildiğince faydalanmıştı. Nitekim 1736-1739 savaşlarında Karadeniz ve Ege Denizi'nin dışında Tuna Nehri'ne kıyısı olan Rusçuk, Niğbolu, Zıştovi, Silistre, Vidin, İsakçı, Yergöğü gibi birçok iskeleden zahire ve mühimmat ordunun ihtiyacı olan yerlere gemilerle yollanmıştı.⁸⁰ Barış görüşmelerini gerçekleştirmek için vazifelendirilen müzakere heyetinin zahiresi de gemilerle belirlenen yerlere gönderilmişti. Mesela Tolcı, İsmail Geçidi ve Kili kadılarına yazılan emirde müzakere heyetinin tayinatı için satın alınan arpa, un ve peksimetin Özi'ye nakli için Kili'den ve İsmail Geçidi'nden dörder adet geminin hazırlanması istenmişti. Temin edilecek gemilerin yetmemesi durumunda yenilerinin kiralanması emredilmişti. Özi'ye arpa, un ve peksimet nakledecek bu gemilere ise kile başına dörder akçe navlun (nakliye) ücreti zahire nakline memur nüzul emini vekili tarafından gemi reislerine verilmesi bildirilmişti.⁸¹

Müzakere heyetindeki kişilerin hizmeti için akkâm (deveci) ve meşaleci gibi yardımcı kuvvetler de tayin olunmuştu. 17-28 Temmuz 1737 tarihlerini kapsayan 10 günlük zaman aralığında istihdam olunmak üzere Osmanlı heyetine 39, Avusturya elçisine 18, defterdar vekiline 5 ve divan tercümanına 3 olmak üzere toplam 65 deveci ve meşaleci verilmiş ve bunlara hazineden 109.720 akçe ödenmişti.⁸² Görüldüğü üzere barış görüşmelerini yerine getirmek üzere vazifelendirilen murahhas heyetinin nakliye vasıtaları merkezî hükümet tarafından sağlanırken, ücretleri kaza halkının vergileri ile hazineden ödenmişti. Sonuç olarak müzakere heyeti ile Batılı elçilerin naklieleri için tutulan yük arabası ve hayvanlara toplam 21.724,5 kuruş harcanmıştı.⁸³

Konaklama İhtiyaçlarının Giderilmesi

Osmanlı Devleti'nde müzakerelere iştirak eden elçilerin ihtiyaçlarının görüldüğü bir diğer mesele barınma ve konaklamalarıydı. Bundan dolayı konaklanılacak yerlerde bina ve konak gibi yapıların varlığı önem arz ediyordu. Nitekim İstanbul'a gelen yabancı devlet elçileri Çemberlitaş'ın karşısındaki Elçi Hanı, Galata, Beyoğlu ve Üsküdar'daki konak ve hanelerde ağırlanıyordu.⁸⁴ Mesela Karlofça Antlaşması sonra İstanbul'a gelen Avusturya ve Venedik elçileri Galata'daki konak ve hanelerde, Rus elçisi ise Fazıl Paşa Sarayı ve Kumkapı yakınındaki

80 BOA, MAD.d. 3268, s. 18; BOA, AE.SMHD.I. 247/20189 (11 Za 1149 / 10 Mart 1737).

81 BOA, AE.SMHD.I. 34/1997 (9 Z 1149 / 10 Nisan 1737).

82 BOA, D.BŞM.d. 2069, s. 4.

83 BOA, D.BŞM.d. 2068, 2069, s. 5, 15.

84 Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 278-280.

bir konakta misafir edilmişti.⁸⁵ Ancak görüşme yapılacak noktaların yerleşim yerlerine uzak olması ya da bu yerlerde bina veya konak gibi benzeri yapıların bulunmaması yeni bina yapımını gerektirmiştir. Avusturya, İngiltere ve Felemenk elçileri ile beraberlerindeki için böyle bir durum söz konusu olduğundan yeni konakların inşa edilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştı.⁸⁶

İstanbul'da mütemekkin olan Avusturya, İngiltere ve Felemenk elçilerinin barış görüşmelerine katılmak üzere sadrazamın davetiyle Babadağı'na geldikten sonra konaklamaları için her bir elçi ve maiyetindeki gruba yapılar hazırlanmıştı. Hazırlanan konakların oda sayıları ile yapılan harcamalar birbirinden farklıydı. Her bir elçinin beraberindeki kişi sayısının farklı olması böyle bir durumun ortaya çıkmasına neden olduğu söylenebilir. Çünkü heyetteki kişi sayısı binanın büyüklüğünü veya oda sayısını belirlemede etkili olduğundan yapılacak masrafı artırabilirdi. Mesela Avusturya elçisi Talman ve beraberindeki grup için üç oda, bir mutfak, bir kiler ve bir büyük ahır inşa edilirken, tümünün inşa ve onarımı için 324,5 kuruş harcama yapılmıştı. İngiliz heyeti için altı oda, bir mutfak, bir kiler ve bir büyük ahır inşa edilirken, iki oda ise tamir edilmiş ve bunlar için toplam 397 kuruş harcanmıştı. Bu iki elçi grubunun dışında en fazla harcamanın yapıldığı Felemenklerin konaklamaları için yedi oda, bir mutfak, bir kiler ve bir büyük ahır ve bir sofa yapılırken, inşa ve onarımı için 529 kuruş ödenmişti. Böylece üç elçilik için hazineden toplam 1.250,5 kuruş ödenek ayrılmıştı.⁸⁷ Elçiler için yeni yapıların hazırlanması dışında mevcut konakların tamiri için görevlendirilen Küçük Hüseyin Ağa'ya da 250 kuruş ek tahsisat yapılmıştı.⁸⁸ Ayrıca heyettekilerin masraflarının karşılanması için yazılan bir arzuhale göre 5.000 kuruşluk zincirli altının⁸⁹ dışında ordu hazinesinden 20.000 kuruş gönderilmişti.⁹⁰

Sonuç

1736'da Rusların Azak'ı kuşatması üzerine Mayıs'ta savaş kararı alan Osmanlı Devleti, bir yandan sefer hazırlıklarını sürdürürken, diğer taraftan süreci diplomatik yollarla çözmek için girişimlere başlamıştır. Bunun için Avusturya, İngiltere ve Felemenk devlet elçileri sürece dâhil edilmiş ve 1737 Kasım'ına kadar görüşmeler sürmüştür.

Osmanlı yönetimi, önceki dönemlerde olduğu gibi, imparatorluk sınırları içine giren yabancı elçilerin masraflarını 1737 barış görüşmeleri için görevlendirilen elçiler için de yapmıştır. Osmanlı heyetinin yanı sıra sürece dâhil edilen elçilerin tüm masrafları mutad olduğu üzere Osmanlı Devleti'nin çeşitli gelir kalemleri kullanılarak giderilmiştir. Nitekim Karlofça Antlaşması sonrası Osmanlı ülkesine gelen elçilerin harcamaları hazinenin dışında cizye ve

85 Kurtaran, "Karlofça Antlaşması'ndan Sonra İstanbul'a Gelen Yabancı Elçilerin Ağırlanması ve Yapılan Harcamalar", s. 356, 358.

86 BOA, C.HR. 81/4047 (18 Z 1149 / 19 Nisan 1737).

87 BOA, C.HR. 81/4047 (18 Z 1149 / 19 Nisan 1737).

88 BOA, C.HR. 174/8654 (4 Za 1149 / 6 Mart 1737).

89 BOA, C.HR. 137/6835 (17 M 1150 / 17 Mayıs 1737).

90 BOA, C.AS. 663/27870 (24 R 1150 / 21 Ağustos 1737).

avarız vergileriyle karşılanmıştır. Aynı şekilde 1737’de görevlendirilen elçilerin masrafları uğradıkları menzillerdeki halkın vergilerinden sağlanmıştır. Buradan hareketle yaklaşık 40 yıla yakın bir zaman geçmesine rağmen, Osmanlı Devleti’nde elçi harcamalarının karşılanması noktasındaki teâmülün değişmediği görülmüştür.

Avrupalı elçilere verilen iâşe tayinatına bakıldığında, daha önce Osmanlı ülkesine gelmiş olanlara verilenler ile ciddi benzerlik saptanmıştır. Hatta Avrupalılara verilen tayinatın çeşitliliği Osmanlı murahhas heyetine göre daha fazlaydı. Bunun nedeni Osmanlı’nın elçilere gösterdiği misafirperverliğin ve büyüklüğün bir göstergesi olduğu söylenebilir. Ayrıca elçilere ihtiyaçlarını gidermeleri için verilen günlük tayinat miktarı XVIII. yüzyıl sonu ile kıyaslandığında farklı olduğu görülmüştür. Mesela XVIII. yüzyıl sonunda İstanbul’a gelen Venedik, Rus, Avusturya elçilerine sırasıyla 116, 200 ve 280 kuruş tayinat verilirken, 1737’deki Avusturya, Felemenk ve İngiliz elçilerine ise sırasıyla 70, 87 ve 100 kuruş tayinat ödenmiştir. Verilen meblağlara bakıldığında 50 yıllık bir zaman diliminde elçilere ödenen tayinat miktarında %100’den fazla bir artışın yaşandığı gözlemlenmiştir.

Görevlendirilen elçilerin ulaşım ve nakliyesi için başta beygir olmak üzere at, katır, deve, sirem ve koçi arabalarının yanı sıra gemiler kullanılmıştır. Bunların temini için yerel idarecilere emirler gönderilirken, ödenmesi gereken ücret hazineden ve halkın vergilerinden karşılanmıştır. Elçilerin konaklamaları ise İstanbul’a gelen elçilerden farklı olarak görüşmelerin yapılacağı yerleşim yerlerine yakın noktalarda gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 1737 görüşmeleri için vazifelenen Avusturya, İngiltere ve Felemenk elçilerinin konakladığı yerlerden biri olan Babadağı’nda yeni yapılar inşa edilmiş, mevcut olanlar ise onarılmış ve masrafları hazineden karşılanmıştır.

Müzakere heyetine defterdar tayin olunan Mustafa Efendi’ye 50.000, nüzul emini vekili olarak vazifelenen Seyyid İbrahim Ağa’ya ise hazineden 10.500 kuruş ödenek ayrılmıştır. Defterdar Mustafa Efendi’ye verilen 50.000 kuruşluk meblağın 13.772 kuruşu zahire alımına, 21.724,5 kuruşu mekârî beygirleri, deve, sirem, koçi, öküz arabaları, akkâm ve meşaleci kirası ile nakliye masraflarına, 13.290 kuruşu Nemçe elçisinin nafakasına, müteferrikaların masraflarına, kasab başı vekili Mehmed Ağa ile nüzul emini vekili Seyyid İbrahim Ağa’ya verilmiştir. Böylelikle tahsis olunan 50.000 kuruşun 48.786,5’u muhtelif ihtiyaçlar için harcanmıştır. Bunun dışında Seyyid İbrahim Ağa’ya verilen 10.500 kuruşun 6.941,5 kuruşu zahire alımına, 1.084,5 kuruşu ekmeğ pişirmesiyle, akkâm, meşaleci ve kâtiplere, 1.544,5 kuruşu ise İsmail Geçidi’nden Özi’ye zahire nakline, çavuş nafaka bahâsı ile Murtaza Ağa’ya nakliye için ödenmiş olup 10.500 kuruşun 9.570,5’u harcanmıştır.

Sonuç olarak 1737 görüşmelerine katılan heyetlerin organizasyon kısmına dair herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması bu araştırmanın hazırlanmasına zemin hazırlamıştır. Yapılan çalışmada, görüşmeler boyunca görevlendirilen heyetteki kişilerin ihtiyaçlarının neler olduğu ve bunların nasıl karşılandığı tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada elde edilen veriler ile literatürdeki XVIII. yüzyıl elçilik çalışmalarının sonuçları arasında paralellik olduğu belirlenmiştir.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA)

Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri Nâme-i Hümâyûn Defterleri (A.DVNS.NMH.d.)

Nr. 7.

Bâb-ı Defterî Baş Muhasebe Kalemî Defterleri (D.BŞM.d.)

Nr. 1932, 2001, 2036, 2068, 2069.

Maliyeden Müdevver Defterler (MAD.d.)

Nr. 3268, 22696.

Ali Emîrî Tasnifi I. Mahmud Belgeleri (AE.SMHD.I.)

Nr. 34/1997, 52/3157, 247/20189.

Cevdet Tasnifi Askerîye Belgeleri (C.AS)

Nr. 567/23834, 663/27870, 846/36152, 880/37778.

Cevdet Tasnifi Hariciye Belgeleri (C.HR)

Nr. 39/1915, 81/4047, 82/4051, 107/5344, 131/6522, 131/6531, 137/6835, 144/7160, 144/7161, 151/7549, 165/8226, 174/8654, 176/8758.

Yazma Eserler

Ahmed Bin Mahmud, *Târîh-î Göynüklü (1123-1172/1711-1759)*, haz. Songül Çolak ve Metin Aydar, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, İstanbul 2019.

Mehmed Subhî, *Subhî Tarihi Samî Şâkir Tarihleri ile Birlikte 1730-1744*, haz. Mesut Aydın, Kitabevi, İstanbul 2007.

Şem'dânî zâde Fındıklılı Süleyman Efendi, *Mür'î't-Tevârih*, C. I, haz. M. Münir Aktepe, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1976.

Araştırma ve İnceleme Eserler

Allahverdi, Reyhan Şahin, "17. Yüzyılın Sonunda Bir Safevî Elçisinin Osmanlı Devleti'ne Maliyeti", *İran Çalışmaları Dergisi*, V/2, (2021), s. 235-269.

Başer, Alper, "Claudius Rondeau'nun Yazışmalarında Osmanlı Devleti ve Osmanlı-Rus İlişkileri", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXVIII/2, (2013), s. 369-384.

Bilgin, Erdoğan, *1148-1152/1736-1739 Savaşı Tarihçesi (Subhî Mehmed'in Müzâkerât-ı Sulhiyye Tarihçesi Adlı Eseri)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2003.

Aydoğdu, Buket, "I. Mahmud Döneminde Habsburg Elçilerine Verilen Ziyafetler [1730-1754]", *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, 16, (2023), s. 1-25.

Çağatay, Ömer, *1736-1739 Osmanlı-Rus Savaşı ve Sefer Organizasyonu*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2022.

Çoruhlu, Melek, *Musaffa Mehemmed Efendi Kit'amin-Tarih-i Sultan Mahmud-ı Evvel*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2005.

Ercan, Hüseyin Onur, *Pasarofça Antlaşması 1718 Diplomasi ve Barış*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2022.

Ertaş, Mehmet Yaşar, *Sultanın Ordusu 1715 Mora Seferi'nde Organizasyon ve Lojistik*, Kronik Kitap, İstanbul 2018.

- Gezer, Ömer, “Bıçak Sırtında: Michael Talman’ın Osmanlı İmparatorluğu’ndaki İlk Seneleri”, *Cihannüma Tarih ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, VIII/2, (2022), s. 1-43.
- Gümüş, Hasret, “1736-1739 Osmanlı Rus ve Avusturya Savaşında Arabuluculuk Yapan Devletler ve Bu Devlet Elçilerine Verilen Tayinatlar Hakkında Bir Değerlendirme”, *KTÜEFAD*, 1 (2021), s. 16 – 27.
- Gürkan, Emrah Safa, “Bir Diploması Merkezi Olarak Yeni Çağ İstanbul’u”, çev. Öykü Özer-Abdülrahim Özer, *Antik Çağ’dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi*, II, İBB Kültür AŞ, İstanbul 2016, s. 372-399.
- İnbaşı, Mehmet, *Ukrayna’da Osmanlılar Kamaniçe Seferi ve Organizasyonu (1672)*, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2004.
- İpşirli, Mehmet, “Elçi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, XI, (1995), s. 3-15.
- Jorga, Nicolae, *Osmanlı İmparatorluğu (1640-1774)*, IV, çev. Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2009.
- Karagöz, Hakan, *1737-1739 Osmanlı-Avusturya Harbi ve Belgrad’ın Geri Alınması*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2008.
- Kellner, Julia, “Spionageabwehr in der Frühen Neuzeit Verschlüsselung in der Korrespondenz des Diplomaten Leopold von Talman mit dem Wiener Hofkriegsrat”, *Pota K Zgodovinskemu Sponznanju Nasega Časa Wege Zum Historischen Erkennen Unserer Zeit*, Ed. Sašo Jerše-Filip Draženović, 30, (2020), s. 129-141.
- Klesl, Wolfgang, “Michael und Leopold von Talman: Beitrag zur Geschichte einer Tiroler Diplomatenfamilie aus dem Pustertal”, *Der Scherln: Monatszeitschrift für Südtiroler Landeskunde*, XLI/11, (1967), s. 526-530.
- Kurtaran, Uğur, “Karlofça Antlaşması’ndan Sonra İstanbul’a Gelen Yabancı Elçilerin Ağırlanması ve Yapılan Harcamalar”, *TAD*, XXXVII/63, (2018), s. 331-370.
- Kütükoğlu, Mübahat S., “XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devletinde Fevkalade Elçilerin Ağırlanması”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, XXVII/1-2, (1989), s. 199-231.
- Sertoğlu, Midhat, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, C. V, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2011.
- Sevinç, Tahir, “İran’a Elçi Olarak Gönderilen Kesriyeli Ahmet Paşa’nın Sefaret Hazırlığı ve Yolculuğu (1746-1747)”, *Bellekten*, LXXV/273, (2011), s. 407-446.
- Sevinç, Nurten, *Osmanlı Devletindeki İran Elçilerinin Gelir-Giderleri (1696-1741)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2012.
- Söylemez, Hatice, *Mukaddimetü’s-Sefer (1736-1739 Seferi Hakkında Bir Eser) Metin-Değerlendirme*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.
- Topaktaş, Hacer, “Polonya’nın Türkiye’deki İlk Daimî Elçiliğinin Kurulma Süreci: Tarihsel Dinamikler”, *Uluslararası İlişkiler*, XI/43, (2014), s. 105-125.
- Topaktaş, Hacer, “Osmanlı Diplomasisinde “Tayinat” Sisteminin Uygulanışı ve Kaldırılışı (1794) Üzerine Bazı Tespitler”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, X/1, (2015), s. 31-49.
- Unat, Faik Reşit, *Osmanlı Sefirleri ve Sefaretnameleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti’nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1948.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi Karlofça Antlaşmasından XVIII. Yüzyılın Sonlarına Kadar*, IV/1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2011.
- Zinkeisen, Johann Vilhelm, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi (1669-1774)*, V, çev. Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2011.

PREPARATIONS AND EXPENSES MADE FOR THE DELEGATION AND MEDIATING AMBASSADORS DISPATCHED TO THE 1737 PEACE NEGOTIATIONS

Ömer ÇAĞATAY*

This study focuses on the organizational preparations made to meet the needs of the delegation dispatched by the Ottoman Empire to negotiate an end to the war that began with the Russian occupation of Azov in 1736, as well as the needs of the ambassadors and their entourage from the European states of Austria, England and the Netherlands. Upon the outbreak of the war, the Holy Roman German Emperor Karl VI, in accordance with the treaties of 1726, 1733 and 1737 with Russia, committed to entering the war in the event of a conflict with the Ottoman Empire. To fulfill his promise, the Holy Roman Emperor appointed Talman as ambassador to the negotiations. The Ottoman Empire also dispatched a peace delegation to participate in the negotiations, and asked the British and Dutch ambassadors in Istanbul to participate in negotiations as mediators. The expenditures that the Ottoman delegation and the European ambassadors who departed from Istanbul spent on food, accommodation, transportation, travel and food allowances until the beginning of November 1737 were covered by the Treasury. The Ottoman Empire created a budget to finance many expenditures, except for beasts of burden and grain, through purchasing, leasing and public taxes. The research discusses the expenses incurred by the Ottoman delegation and the Western ambassadors and their entourage who participated in the peace negotiations, the types of expenses they incurred, and the extent of their cost to the Ottoman treasury. In addition, in the preparation phase of the research, especially Ottoman archive documents, manuscripts and research articles analyzing the period were used.

Talman, who was appointed as the executive director by Austria, an ally of Russia, departed from Istanbul towards the end of 1736 and reached Babadaghi, where the Ottoman grand vizier Silahdar Mehmed Pasha was located, in January 1737. However, the Austrian ambassador prolonged the process as much as possible due to the instructions he received and the alliance with the Russians. In the bilateral negotiations that started between the Ottoman-Austrian delegation in January 1737, it became obvious that the Austrian ambassador was delaying the Ottoman delegation to prolong the process. As a matter of fact, the reasons such as the inability to determine the negotiation place and its subsequent change twice, the Russian delegation not

* Research Assistant Dr., Bingöl University Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Bingöl / Turkey, ocagatay@bingol.edu.tr; ORCID ID: 0000-0001-5068-9705

coming with the excuse that the designated place was far away, the Austrian ambassador not giving the desired answer to the requests of the Ottoman delegation, and trying to sabotage the negotiations by stating that he was not competent to accept the demands caused the process to prolong. Despite all the setbacks, the negotiations that started in mid-August 1737 with the participation of Ottoman, Russian, Austrian, British and Dutch delegations continued until the beginning of November. The negotiations reached an impasse when the Ottoman delegation and the Ottoman central government offered conditions that were unacceptable to Austria and Russia. Finally, the negotiations held in Nemirov failed after long struggles and the Ottoman delegation had to return to the camp in Babadaghi. Thus, the war environment lasted until the signing of the Treaty of Belgrade in 1739.

As in the Ottoman campaign organization, it was of utmost importance to provide food and supplies to the delegation dispatched to negotiate the restoration of peace. In this regard, the effective coordination of communication between the central government and the provincial administrators was supposed to be established from the very beginning of the process. Actually, the supplies necessary for the feeding, accommodation and transportation of the delegation and the pack animals were provided from the sanjak and townships on the route of the fighting army, as well as Istanbul. For this, orders were sent to the local administrators in the provinces to make the necessary preparations in order not to experience any setbacks. For example, orders were sent to the judges of Kilia, Ibrail, Tulcea and Ismail Geçidi to meet the grain of the delegation and it was ordered that the supplies in the warehouses and piers be sent to the desired points. Transporting them is as important as supplying the grain and ammunition of the delegation. Likewise, for the transportation of these supplies, pack animals such as camels, oxen, sirems, rams, horses and mules, and carts were rented from locations close to where the meetings were to be held and were put into service of the delegations. Another preparatory phase regarding transportation was to meet the accommodation needs of the delegation. Because, in addition to the Ottoman delegation participating in the negotiations, new facilities were constructed to accommodate the European ambassadors for about six to seven months, and their expenses were covered by the Ottoman treasury. As a result, is found that the Ottoman Empire met the food, transportation and accommodation needs of the Ottoman and European states delegations, dispatched to resolve the war between the Ottomans and Russia. While some of these expenses were covered by the treasury, others were funded through barter from the taxes of the people. Thus, during the negotiations that lasted for six or seven months, it is concluded that Western ambassadors as well as the Ottoman delegation did not encounter any organizational problems.